

Warszawa, dnia 14 lutego 2000r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Prof. dr Adam ZIELIŃSKI

RPO/332233/2000/III/DB

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 827 62 61
Fax 827 64 53

**Pan
Prof. dr Lesław Gajek
Prezes Zarządu
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
ul. Czerniakowska 16
00 - 701 Warszawa**

Szanowny Panie Prezesie,

Ustawa z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. nr 137, poz. 887 ze zm.) nałożyła na osoby pobierające świadczenia socjalne wypłacane w okresie urlopu oraz zasiłek socjalny wypłacany na czas przekwalifikowania zawodowego i poszukiwania nowego zatrudnienia, obowiązek ubezpieczeń emerytalno - rentowych (art. 6 ust. 1 pkt 20 ustawy). Dotyczy to w szczególności górników pobierających świadczenia socjalne lub zasiłki socjalne wynikające z przepisów ustawy z dnia 26 listopada 1998r. o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej oraz szczególnych uprawnieniach i zadaniach gmin górniczych (Dz. U. nr 162, poz. 1112).

Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych nakłada także obowiązek ubezpieczeń emerytalno - rentowych na osoby prowadzące działalność pozarolniczą (art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy), w tym działalność gospodarczą.

Ustawa ta, w brzmieniu obowiązującym przez cały 1999r., nie regulowała sytuacji, w której dochodziło do zbiegu tytułów rodzących obowiązek ubezpieczeń społecznych, zaś jednym z tytułów było pobieranie świadczeń i zasiłków socjalnych. Oznaczało to, że osoba, która pobierając świadczenia i zasiłki podjęła prowadzenie działalności pozarolniczej, podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z obydwu tych tytułów i w konsekwencji z obydwu tytułów powinny być opłacane składki.

Ostatnia nowelizacja ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 23 grudnia 1999r. (Dz. U. nr 110, poz. 1256) zawiera rozwiązanie tego problemu. Art. 9 ust 1 w nowym brzmieniu stanowi, iż osoby pobierające zasiłki i świadczenia socjalne, spełniające jednocześnie warunki do objęcia ich ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z innych tytułów, są obejmowane ubezpieczeniami tylko z tytułu pobierania świadczenia lub zasiłku socjalnego.

To nowe rozwiązanie ma jednak zastosowanie począwszy od 30 grudnia 1999r. Tymczasem do Rzecznika Praw Obywatelskich napływają skargi osób, które podejmując prowadzenie działalności pozarolniczej w 1999r. zostały poinformowane w jednostkach

terenowych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (Tychy, Pszczyna, Wodzisław Śl., Chorzów), że z powodu pobierania świadczeń i zasiłków socjalnych nie mają obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne i że muszą jedynie opłacać składki na ubezpieczenie zdrowotne. Skarżący na potwierdzenie prawdziwości swoich zarzutów przesyłają kopie decyzji ZUS ustalających brak obowiązku opłacania składek z tytułu prowadzonej działalności. Jedną z nich, wydaną dnia 31 grudnia 1998r., a więc już po opublikowaniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w Dzienniku Ustaw przesyłam w załączeniu. Decyzja ta opiewa na cały okres urlopu, który w zdecydowanej większości przypada na okres po 1 stycznia 1999r. Nasuwa się zatem pytanie dlaczego organy wydawały decyzje na okres po 1 stycznia 1999r.?

Z analizy otrzymanych skarg wynika, że informacja o braku konieczności opłacania składek na ubezpieczenia społeczne przekazywana była przez jednostki ZUS do listopada 1999r. Począwszy zaś od tej daty, osoby, o których wyżej mowa, rozliczające się z ZUS w związku z opłacaniem składki zdrowotnej były informowane o konieczności wstecznego opłacenia składek na ubezpieczenia społeczne za cały 1999r. wraz z odsetkami.

Informacja taka musiała wywołać zaskoczenie u osób, które dopełniły ze swej strony wszelkich formalności, posiadały decyzję organu o nie podleganiu obowiązkowi ubezpieczeń społecznych i w terminie opłacały składkę na ubezpieczenie zdrowotne. Osoby te nie otrzymały decyzji zmieniających poprzednie decyzje. W związku z powyższymi wątpliwościami budzi stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o konieczności uregulowania przez te osoby składek za 1999r. wraz z odsetkami. Stanowisko to mogłoby być zweryfikowane na korzyść ubezpieczonych w ten sposób, że ZUS odstąpiłby od żądania zwrotu zaległych składek wraz z odsetkami tym bardziej, że z punktu widzenia prawa do świadczeń emerytalno - rentowych osoby te i tak pozostawały przez cały 1999 rok w ubezpieczeniu. Za te osoby była bowiem opłacana składka na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu pobierania świadczenia socjalnego lub zasiłku socjalnego, finansowana w całości z budżetu państwa.

Działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987r. o Rzeczniku Prawa Obywatelskich (tj. Dz. U. z 1991r., nr 109, poz. 471 ze zm.) zwracam się do Pana Prezesa o przeanalizowanie problemu i poinformowanie mnie o zajętych przez Pana Prezesa stanowisku.

Z poważaniem

/-/ Prof. dr Adam Zieliński